

Tartu Ülikool
sotsiaalteaduste valdkond
psühholoogia instituut

Lilian-Mariete Hani

IHA JA FACEBOOKI KASUTAJATE ERINEVUSED
SOTSIOSEKSUAALSUSES JA SOTSIAALSELT SOOVITAVAS
VASTAMISES

Uurimistöo

Juhendaja: Toivo Aavik, *PhD*

Jooksev pealkiri: Sotsioseksuaalsus ja sotsiaalselt soovitatav vastamine

Tartu 2020

Iha ja Facebooki kasutajate erinevused sotsioseksuaalsuses ja sotsiaalselt soovitavas
vastamises
Kokkuvõte

Facebook ja Iha on eestlaste seas populaarsed internetikeskkonnad. 54 inimest Ihast (keskmine vanus 41,48 eluaastat; $SD=10,95$) ja 58 inimest Facebookist (keskmine vanus 35,95 eluaastat; $SD=12,92$) täitsid internetiküsimustiku. Küsimustik koosnes üldistest küsimustest, sotsioseksuaalsuse küsimustikust (*The Revised Sociosexual Orientation Inventory*; SOI-R) ja sotsiaalse soovitavuse küsimustikust (*The Balanced Inventory of Desirable Responding*; BIDR). 93% Facebooki uuritavatest kasutas Facebooki tuttavatega suhtlemiseks. 63% Iha uuritavatest kasutas Iha seksuaalpartnerite otsimiseks. Iha kasutajate sotsioseksuaalsus ($M=52,17$, $SD=14,46$) oli kõrgem kui Facebooki kasutajatel ($M=30,81$, $SD=14,55$, $p=0,000$). Iha kasutajate ennastpetva eneseupitamise tulemus ($M=87,07$, $SD=13,62$) oli kõrgem kui Facebooki kasutajate tulemus ($M=81,64$, $SD=11,48$, $p=0,024$). Muljekujundamise osas tulemus ei erinenud. Sellest võib järeldada, et kõrgema sotsioseksuaalsusega inimesed kasutavad seksuaalpartneri otsimist võimaldavaid internetikeskkondi rohkem ja nende keskkondade kasutajatel on liialdatult positiivne arvamus endast.

Märksõnad: sotsioseksuaalsus, sotsiaalselt soovitav vastamine, Iha, Facebook

Differences in sociosexuality and socially desirable responding between Iha and Facebook users

Abstract

Facebook and Iha are two popular internet platforms in Estonia. 54 people from Iha (age $M=41,48$ years; $SD=10,95$) and 58 people from Facebook (age $M=35,95$ years; $SD=12,92$) filled out an online questionnaire. It consisted of general questions, The Revised Sociosexual Orientation Inventory (SOI-R) and The Balanced Inventory of Desirable Responding (BIDR). 93% of Facebook users reported using Facebook for communicating with acquaintances. 63% of Iha users reported using Iha to look for sexual partners. Sociosexuality was higher in Iha users ($M=52,17$, $SD=14,46$) than in Facebook users ($M=30,81$, $SD=14,55$, $p=0,000$). Self-deceptive enhancement was higher in Iha users ($M=87,07$, $SD=13,62$) than in Facebook users ($M=81,64$, $SD=11,48$, $p=0,024$). There were no differences in impression management. It can be concluded that people with higher sociosexuality use more internet platforms created for sex partner seeking and those people have overly positive self-image.

Keywords: sociosexuality, socially desirable responding, Iha, Facebook

Sissejuhatus

Sotsioseksuaalsus

Mõiste „sotsioseksuaalsus“ võeti esmakordselt kasutusele 1940ndate lõpus / 1950ndate alguses (Kinsey, Pomeroy ja Martin, 1948; Kinsey, Pomeroy, Martin ja Gebhard, 1953). Kinsey jaoks tähendas sotsioseksuaalsus indiviidide erinevat võimet astuda juhusuhetesse, kus partneriga puudub emotsionaalne side. Kinsey uuringud said teadlastelt suurt vastukaja (Drucker, 2012). Simpson ja Gangestad (1991) koostasid sotsioseksuaalsuse küsimustiku (*The Sociosexual Orientation Inventory* – ingl; SOI). Küsimustik oli ühedimensionaalne ning koosnes seitsmest küsimusest. Simpson ja Gangestad (1991) jagasid inimesed küsimustiku abil kaheks: madala sotsioseksuaalsusega (*low sociosexuality* – ingl; mõningates allikates ka piiratud sotsioseksuaalsus: *restricted sociosexuality* – ingl) isikud, kes harrastavad tavaliselt pikaajalisi ning pühendumisega suhteid; kõrge sotsioseksuaalsusega (*high sociosexuality* – ingl; mõningates allikates ka mittepiiratud sotsioseksuaalsus: *unrestricted sociosexuality* – ingl) isikud, kes harrastavad tavaliselt lühemaajalisi ning pühendumiseta suhteid. Penke ja Asendorpf (2008) koostasid täiendatud sotsioseksuaalsuse küsimustiku (*The Revised Sociosexual Orientation Inventory* – ingl; SOI-R). Autorid soovisid antud küsimustikuga hinnata inimesi kolmedimensionaalselt: minevikukogemused, suhtumine juhusuhetesse ning sotsioseksuaalne iha.

SOI-R küsimustikku on kasutatud pärast selle väljatöötamist mitmetes erineva sisuga uuringutes. Fisher, Hahn, DeBruine ja Jones (2016) uurisid, kas naiste atraktiivsus on seotud nende sotsioseksuaalsusega. Nad leidsid, et naiste atraktiivsuse ja nende sotsioseksuaalsuse vahel on olemas väga nõrk seos: atraktiivsemad naised olid kõrgema sotsioseksuaalsega. Botnen, Bendixen, Grøntvedt ja Kennair (2018) uurisid mobiiltelefonide pildiga tutvumiskrakenduste omanike sotsioseksuaalsust ja leidsid, et inimesed, kel on selline rakendus, on kõrgema sotsioseksuaalsega. Randler, Jankowski, Rahafar ja Diaz-Morales (2016) leidsid oma uuringus, et õhtuinimesed ja need, kes magasid ajaliselt vähem, on kõrgema sotsioseksuaalsega kui hommikuinimesed ja kauem magajad. Testa ja Hone (2019) leidsid, et kõrgema sotsioseksuaalsega esmakursuslastest naised tarbisid võrreldes madalama sotsioseksuaalsusega naistega tihedamini alkoholi. Bartova, Sterbova, Correa Varella ja Valentova (2020) leidsid, et kõrgema maskuliinsusega heteroseksuaalsetel naistel on kõrgem sotsioseksuaalsus. Nad leidsid ka, et kõrgema feminiinsusega heteroseksuaalsetel meestel on kõrgem sotsioseksuaalne iha. Samuti leidsid nad, et kõrgema feminiinsusega homoseksuaalsetel meestel on kõrgem sotsioseksuaalne käitumine. Fernandez del Rio, Ramos-

Villagrasa, Castro ja Ramon Barrada (2019) leidsid, et naistel, kes olid vanemad, kes polnud heteroseksuaalid ja kes polnud suhtes, oli kõrgem sotsioseksuaalne käitumine ja suhtumine.

Varasemalt on kasutatud SOI-R küsimustikku ka Eesti uurimistöodes. Laever (2013) uuris, kas kõrgema sotsioseksuaalsusega naised eelistavad maskuliinsemate nägudega mehi. Antud hüpotees ei leidnud kinnitust. Randma (2014) uuris sugudevahelisi erinevuseid partnerivaliku strateegiate, elukäigustrateegiate ja seksuaalpartnerite arvu vahelisi seoseid. Muuhulgas kasutas ta hindamisel multidimensionaalset sotsioseksuaalsuse küsimustikku. Ta leidis, et mehed eelistavad naistest enam lühiajaliste seksuaalsuhete strateegiaid. Varasemalt pole aga Eestis uuritud, milline on erinevate Eesti internetikeskkondade kasutajate sotsioseksuaalsus.

Sotsiaalselt soovitav vastamine

Sotsiaalne soovitavus on kalduvus vastata küsimustele mitte täpselt ja tõeselt, vaid viisil, mis paneb vastaja paremasse valgusesse (Holtgraves, 2004). Paulhus (1984) koostas sotsiaalse soovitavuse küsimustiku (*The Balanced Inventory of Desirable Responding* – ingl; BIDR) ja on seda hiljem täiendanud (Paulhus, 1991). Küsimustik koosneb kahest alaskaalast: muljekujundamine (*impression management* – ingl; IM) ja ennastpettev eneseupitamine (*self-deceptive enhancement* – ingl; SDE). Ennastpettev eneseupitamine on aus, kuid liialdatult positiivne arvamus enda võimetest. Muljekujundamine on kalkuleeritum soov küsimustiku läbiviija silmis näida parem või halvem.

Abbas, Raja, Anjum ja Bouckenooghe (2019) uurisid muljekujundamist ja leidsid, et inimesed, kes tundsid end oma töös vähem kompetentsemana, kasutasid suurema tõenäosusega muljekujundamist kui inimesed, kes tundsid end oma töös rohkem kompetentsemana. Traditsiooniliselt on muljekujundamist nähtud kui negatiivset aspekti inimeste juures, kuid Guo, Liu, Wang, Li ja Gao (2019) tõetasid vastupidist. Nad leidsid, et inimesed, kelle muljekujundamine oli kõrgem, kannatasid vähem depressiooniga seostuva sotsiaalse stressi all. Samuti leidsid nad, et kõrgema muljekujundamisega inimesed näitasid üles rohkem sihikindlust väga raskete probleemide lahendamisel ning talusid paremini igavust. Mõlemat omadust peetakse hädavajalikuks, et saavutada tööalast edu. Kõrgema muljekujundamisega üliõpilased aga kohanesid paremini üliõpilaseluga ning nende akadeemilised saavutused olid paremad. Uurijate arvates näitab kõrgem muljekujundamine, et inimesel on parem vaimne tervis ja nad saavad potentsiaalselt paremini oma tööga hakkama.

Enesepetmist kasutavad isegi loomad (Angilletta, Kubitz ja Wilson, 2019). On leitud, et enesepetmise ja depressiooni vahel on negatiivne korrelatsioon (Roth ja Ingram, 1985). Ka Surbey (2011) leidis oma uuringus, et inimestel, kelle enesepetmise tase oli kõrgem, esineb

vähem depressiooni ja nad on koostööaltimad. Enesepetmine võib olla ka viis, kuidas välja tulla suurest psühholoogilisest üleelamisest, näiteks seksuaalsest kuritarvitamisest (Graber, 2019).

BIDR küsimustikku on Eesti uurimistöodes ka varem kasutatud. Toomela (2012) uuris oma töö ühe osana, kas enesevõimendamise küsimustik OCQ ja BIDR korreleeruvad omavahel. Ta leidis, et need ei korreleeru statistiliselt oluliselt. Aavik, Aavik ja Punab (2014) uurisid seoseid sotsiaalselt soovitava vastamise ja kroonilise vaagnavalu / kroonilise prostatiidi vahel. Nad leidsid, et madal ennastpetva eneseupitamise tase ennustas urineerimisprobleemide sümptomeid. Kasekamp (2018) uuris seoseid eneseesitlustaktikate ja sotsiaalselt soovitava vastamise vahel. Ta leidis, et kaitsvate ja veenvate / kinnitavate eneseesitlustaktikate kasutamine on negatiivselt seotud muljekujundamisega. Redi (2017) adapteeris NCFF (*Need for Cognitive Closure* – ingl; vajadus kognitiivse selguse järele) küsimustiku eesti keelde ja uuris selle seoseid sotsiaalse soovitavusega. Statistiliselt olulised seosed puudusid. Ool (2012) uuris, kuidas sotsiaalselt soovitava vastamise küsimustiku punktisummad erinevad sõltuvalt vastamissituatsioonist. Ta leidis, et sotsiaalse soovitavuse punktisumma oli kõrgem kandideerimissituatsioonis (Eesti Lennuakadeemia sisseastumiskatsed) kui neutraalses situatsioonis. Tuppits (2012) uuris NEO-PI-3 (küsimustik, mis mõõdab neurootilisust, ekstravertsust, avatust, sotsiaalsust, meelegendlust) ja sotsiaalse soovitavuse vahelisi seoseid. Ta leidis, et sotsiaalse soovitavuse ja enesehinnangute faktorstruktuurid olid sarnased. Varasemalt pole aga Eestis uuritud, milline on erinevate Eesti internetikeskkondade kasutajate sotsiaalselt soovitava vastamise tase.

Interneti võidukäik ja ohud

Twenge, Martin ja Spitzberg (2019) uurisid, kuidas internetikasutamine noorukite seas on aastatega muutunud. Nad leidsid, et võrreldes 2006. aastaga veetsid 2016. aastal 12. klassi õpilased kaks korda rohkem aega internetis. 2016. aastal veedeti keskmiselt internetis juba umbes 6 tundi päevas. Kui 2008. aastal külastas umbes 50% 12. klassi õpilastest peaaegu iga päev sotsiaalmeediakanaleid, siis 2016. aastaks oli neid juba 82%. Vähenenud on ka televiisorivaatamine ja raamatute lugemine. Kui hilistel 70ndatel luges iga päev raamatut / ajakirja 60% 12. klassi õpilastest, siis 2016. aastal tegid seda vaid 16% abiturientidest. Kaheksanda klassi õpilased vaatasid aga 2016. aastal peaaegu tund aega vähem televiisorit kui varastel 90ndatel.

Lin jt (2016) uurisid 19-32aastaseid noori. Nad leidsid, et noortel, kes veetsid rohkem aega sotsiaalmeedias, oli suurem võimalus depressiooni langeda kui neil, kes veetsid sotsiaalmeedias vähem aega. Ioannidis jt (2018) leidsid, et spetsiifilised tegevused internetis on seotud probleemse internetikasutamisega. Sellisteks tegevusteks olid üldine internetis

surfamine, internetis mängimine, internetis ostlemine, veebioksjonite lehekülgede kasutamine, sotsiaalmeedia kasutamine, pornograafilistel lehekülgedel käimine. Vanem iga ennustas suuremat probleemset internetikasutamist. Alla 25aastaste inimeste puhul seostati kõrgemate probleemse internetikasutamise punktisummadega aktiivsus- ja tähelepanuhäiret ning sotsiaalärevust. Üle 55aastaste inimeste puhul seostati kõrgemate probleemse internetikasutamise punktisummadega generaliseerunud ärevushäiret ja obsessiiv-kompulsiivset häiret.

Internetikeskkonnad Iha ja Facebook

Antud uuringu eesmärgiks on vaadelda kahe erineva internetikeskkonna kasutajate vahelisi erinevusi sotsioseksuaalsuses ning sotsiaalselt soovitava vastamise määras. Nendeks keskkondadeks valiti Iha ning Facebook. Iha ja Facebook valiti seetõttu, et uurimistöö autorile teadaolevalt on Iha suurim seksuaalpartnerite otsimiseks loodud keskkond Eestis, kus kasutajad jäävad valdavalt anonüümseks. Facebook aga uuringu autorile teadaolevalt suurim internetikeskkond Eestis, kus suheldakse sõpradega ja kasutajad on valdavalt mitteanonüümsed. Seetõttu on alust arvata, et nende internetikeskkondade kasutajate sotsioseksuaalsuse tase ja sotsiaalselt soovitava vastamise tase on erinevad.

Iha koduleheküljelt (2019) leiab informatsiooni, et kasutaja peab olema täisealine. Keskkond on olnud aktiivne alates 2007.aastast. 14.05.2019 seisuga on keskkonnal 46 532 kasutajat, neist viimase 24h jooksul on aktiivseid kasutajaid olnud 8 645. Kirju on selle keskkonna vahendusel saadetud 171 282 903. Antud keskkonnas saab luua konto, kus saab ära märkida oma pikkuse, kehakaalu, vanuse, seksuaalse orientatsiooni, elukoha, juuksevärvi, hariduse jms informatsiooni. Samuti saab ära märkida, mis soost partneriga soovitakse tutvuda; mis eesmärgil soovitakse tutvuda; kas isik on huvitatud kingituste saamisest, nende tegemisest või kingituste vastu huvi puudub. Kasutaja võib lisada endast ka pilte ning videosid. Teiste kasutajate pilte ja videosid saab kommenteerida ning hinnata. Teisi kasutajaid saab otsida teatud kriteeriumite järgi (näiteks kehakaalu ja pikkuse järgi). Huvipakkuvatele isikutele saab kirju saata. Mõned teenused on tasulised. Näiteks populaarsetele kasutajatele kirjade saatmine tehakse ajutiselt tasuliseks. Enamasti otsitakse antud leheküljel juhusuhteid. Isikud reeglina seal enda pärisnime ning fotoga ei figureeri, kuid on ka erandeid. Keskkond on eestikeelne. Kasutajad on enamasti eestlased, kuid leidub ka teiste rahvuste esindajaid.

Facebooki koduleheküljelt (2019) leiab informatsiooni, et antud internetikeskkond aitab suhelda lähedastega ning jagada oma elu. Facebooki kasutamiseks peab reeglite järgi olema vähemalt 13aastane. Keskkonnas saab luua konto, kuhu saab sisestada oma sünniaja, nime, andmed haridustee ning töö- ja elukoha kohta. Kontole saab lisada sõpru. Kui sõber võtab

sõbrakutse vastu, siis näeb kasutaja sõbra jagatavaid pilte, videosid jms. Tavaliselt esinetakse antud keskkonnas oma pärisnime ja pildiga, kuid on ka erandeid. Keskkonna keele saab ise määrata. Seetõttu on kasutajaid üle kogu maailma. Kassa, Cuevas ja Cuevas (2018) uurisid statistikat Facebooki kasutajate kohta. Nad leidsid, et kasutajaid on 230st riigist üle kogu maailma. Kasutajad on vanuses 13-65+. Nad leidsid, et kasutajate arv kasvab pidevalt ning laieneb geograafiliselt. Kõige vähem tuleb kasutajaid juurde noorte seast. Vähem tuleb kasutajaid juurde lääneriikidest, rohkem arengumaadest Aafrikas ja Kesk-Aasias. Juunis 2018 oli Facebookil 2,2 biljonit kasutajat, neist 1,3 biljonit kasutasid keskkonda igapäevaselt.

Ruas jt (2019) uurisid Facebooki kasutajaid ja leidsid, et kasutajad võib jagada kolmeks: vaataja, osaleja ja sisulooja. Vaataja jälgib, mis keskkonnas toimub. Osaleja interakteerub tihedamini sisuga, nende abil liigub informatsioon Facebookis edasi. Sisuloojal on suurem hulk postitusi oma profiilil, tema sisend on suurem kui kahel eelmisel.

Varasemad uuringud

Zheng ja Zheng (2014) uuring keskendus internetis asetleidvale seksuaalsele tegevusele (seksuaalse sisuga materjalide vaatamine, seksuaalpartnerite otsimine, küberseks, flirtimine ja suhete hoidmine) hiinlaste seas. Uurijad leidsid, et internetis asetleidva seksuaalse tegevuse ennustajateks olid nii seksuaalse sensatsiooni otsimine, sotsioseksuaalne käitumine kui ka iha. Ka Zheng, Zhang ja Feng (2017) leidsid, et seksuaalse sensatsiooni otsimine ja sotsioseksuaalsus on psühholoogilised mehhanismid, millel internetis asetleidev seksuaalne tegevus põhinevad. Kuna Iha keskkond on loodud rohkem juhusuhete otsimiseks ning Facebook rohkem sõprussuhete hoidmiseks, siis nendest uuringutest lähtuvalt on püstitatud ka antud uuringu 1.hüpotees.

Birnbaum, Iluz ja Reis (2020) uurisid inimeste seksuaalkäitumist nelja erineva uuringuga. Igas uuringus pidid uuritavad kokku puutuma seksuaalse / mitteseksuaalse stiimuliga ja seejärel suhtlema vastassoost inimesega. Nad leidsid, et seksuaalne erutus pani inimesed rohkem kasutama muljekujundamist. Seksuaalse erutuse puhul inimesed olid konformsemad ja kasutasid rohkem valesid, mis pani neid paremasse valgusesse. Seksuaalselt erutunud inimesed valetasid oma seksuaalpartnerite arvu kohta ning nende jaoks oli oluline samastuda potentsiaalse partneri vaadetega. Ka internetikeskkonnas Iha on oluline potentsiaalsetele seksuaalpartneritele endast võimalikult hea mulje jätta. Sellest lähtuvalt on püstitatud uuringu 2.hüpotees.

Lynn, Pipitone ja Keenan (2014) uurisid, kuidas enesepetmine ja inimeste seksuaalpartneri otsimise käitumine omavahel seotud on. Nad leidsid, et naistel, kelle enesepetmise tase oli kõrgem, oli kõrgem seksuaalpartneri leidmise edukus. Seksuaalpartneri

leidmise edukust näitas see, et neil oli rohkem seksuaalpartnereid ja nende seksuaalpartneritel oli kõrgem sotsiaalne staatus. Ka Iha suhtlusportaalil on oluline saada endale seksuaalpartnereid, sellest lähtuvalt on püstitatud 3.hüpotees.

Koban ja Ohler (2016) uuringus pidid inimesed samuti täitma BIDR-i ja SOI-R küsimustikud. Nad leidsid, et nii enesepetmine kui ka muljekujundamine ennustasid kõrgemat sotsiosekusaalsust. Sellest lähtuvalt on püstitatud 4.hüpotees.

Käesoleva uurimuse eesmärk ja hüpoteesid

Selgitada välja, millised on erinevused sotsiaalselt soovitavas vastamises ja sotsiosekusaalsuses erinevate internetikeskkondade kasutajatel.

Hüpotees 1: Iha keskkonna kasutajad on kõrgema sotsiosekusaalsega võrreldes Facebooki kasutajatega.

Hüpotees 2: Iha keskkonna kasutajate muljekujundamise tase on kõrgem kui Facebooki kasutajatel.

Hüpotees 3: Iha keskkonna kasutajate ennastpetva eneseupitamise tase on kõrgem kui Facebooki kasutajatel.

Hüpotees 4: muljekujundamine ja ennastpettev eneseupitamine on korrelatsioonis sotsiosekusaalsusega.

Meetod

Valim

Iha keskkonnas vastas küsimustikule 54 inimest. 11 naist ja 43 meest. Vastajad olid vanuses 22-68 eluaastat. Keskmine vanus oli 41,48 eluaastat (SD=10,95). Facebooki keskkonnas vastas küsimustikule 58 inimest. 38 naist ja 20 meest. Vastajad olid vanuses 18-72 eluaastat. Keskmine vanus oli 35,95 eluaastat (SD=12,92).

Protseduur

Ajavahemikus 23.09-01.10.2019 kutsuti internetikeskkondade Facebook ja Iha kasutajaid üles täitma sotsiosekusaalsuse küsimustikku (SOI-R). Kõigepealt koguti Iha kasutajate andmed ja seejärel Facebooki kasutajate andmed. Facebookis kutsuti kasutajaid küsimustikku täitma läbi uuringu autori tehtud postituse, mida uuringu autori sõbrad ja tuttavad edasi jagasid. Facebooki keskkonnas oli näha, et rohkem täidavad küsimustikku naised kui mehed. Seetõttu tegi uuringu autor veel postitusi, kus palus küsimustikule vastata ainult meestel. Iha keskkonnas kutsuti uuritavaid üles küsimustikku täitma läbi foorumipostituste, kuulutuste lisamise ja läbi kirjade. Iha keskkonnas oli näha, et rohkem täidavad küsimustikku mehed kui naised. Seetõttu kutsus uuringu autor järgnevates foorumipostitustes ja kuulutustes küsimustikule vastama ainult naisi. Samuti saatis uuringu autor pärast seda kirju ainult naistele.

Vastajad said soovi korral uurimistöö läbiviijalt vastutasuks informatsiooni oma sotsioseksuaalsuse taseme kohta võrreldes keskmise vastajaga. Lisaks vastasid osalejad 13-le küsimusele, mis kogusid vastajate kohta taustinformatsiooni. Lisaks täitsid osalejad ka sotsiaalse soovitavuse küsimustiku BIDR. BIDR-i abil mõõdeti seda, milline oli vastajate sotsiaalselt soovitava vastamise tase. Uuritavatele ei öeldud, et mõõdeti lisaks ka nende sotsiaalselt soovitava vastamise taset, sest see oleks rikkunud uuringu eesmärgi. Seetõttu oli BIDR-i pealkirjaks hoopis „Hoiakud“ ja inimestel lasti arvata, et uuritakse nende hoiakuid. Küsimustiku lõpus oli võimalik uuritavatel märkida, kas nad soovivad pärast uuringu lõppu teada oma sotsioseksuaalsuse taset võrreldes keskmise uuritavaga. Samuti seda, kas nad soovivad kogu uuringu lõpptulemusi. Ajavahemikus 16.-18.10.2019 anti soovijatele tagasisidet nende sotsioseksuaalsuse taseme kohta. Pärast uurimistöö kaitsmist jaanuaris 2020 antakse soovijatele tagasisidet uuringu lõpptulemuste kohta, kus muuhulgas selgitatakse ka seda, mida „Hoiakute“ küsimustik tegelikult mõõtis.

Küsimustikele vastasid täisealised inimesed, kes tegid seda vabatahtlikult. Vastused olid anonüümsed ning neid polnud võimalik seostada konkreetse indiviidiga. Uuritavate elu ja tervisega ei manipuleeritud. Seetõttu eetikakomitee luba ei taotletud.

Mõõtmisvahendid

Uuritavad täitsid sotsiaalse soovitavuse küsimustiku, sotsioseksuaalsuse küsimustiku ja vastasid lisaks 13-le küsimusele, mis kogusid uuritavate kohta taustinformatsiooni (sugu, vanus, haridustase jne, aga ka põhjused, miks inimene antud internetikeskkonda kasutab).

Sotsiaalse soovitavuse küsimustik. Sotsiaalset soovitavust mõõdeti Paulhusi 6.versiooniga (Paulhus, 1991) sotsiaalse soovitavuse küsimustikust (*The Balanced Inventory of Desirable Responding* – ingl; BIDR). Küsimustik koosneb kahest alaskaalast: muljekujundamine ja ennastpettev eneseupitamine. Kummagi mõõtmiseks on 20 väidet, kokku 40 väidet. Muljekujundamist mõõdeti näiteks väitega „Kui tarvis, siis mõnikord ma valetan“. Ennastpetvat eneseupitamist mõõdeti näiteks väitega „Ma tean alati, miks miski mulle meeldib“. Iga väidet tuli vastajal hinnata Likerti 7-pallisel skaalal. Iga väite puhul tuli märkida, kui võrd vastaja sellega nõustus. „1“ tähistas mitterõustumist (1=pole õige) ja „7“ täielikku nõustumist (7=väga õige). Kummagi alaskaala miinimumpunktsumma on 20 punkti, maksimumpunktsumma on 140 punkti. Kogu küsimustiku miinimumpunktsumma on 40 punkti, maksimumpunktsumma on 280 punkti. Mida kõrgem muljekujundamise / ennastpetva eneseupitamise punktsumma, seda kõrgem muljekujundamise / ennastpetva eneseupitamise tase inimesel on. Paulhus soovitas vastuseid hinnata dihhotoomselt, sest tema arvates näitavad vaid ekstreemsed vastused sotsiaalset soovitavust. Antud uuringus hinnati sotsiaalse

soovitavuse küsimustikku polütoomselt, sest viimased uuringud on näidanud, et polütoomsel hindamisel on sisereliaablus kõrgem (Vispoel ja Kim, 2014; Stöber, Dette ja Musch, 2002).

Sotsioseksuaalsuse küsimustik. Sotsioseksuaalsust mõõdeti sotsioseksuaalsuse küsimustikuga (*The Revised Sociosexual Orientation Inventory* – ingl; SOI-R; Penke ja Asendorpf, 2008). Küsimustik koosneb kolmest osast: minevikukogemused, suhtumine juhusuhetesse ning sotsioseksuaalne iha. Iga osa koosnes kolmest küsimusest / väitest. Minevikukogemusi iseloomustas näiteks küsimus „Mitme erineva partneriga olete Te olnud vahekorras viimase 12 kuu jooksul?“. Suhtumist juhusuhetesse iseloomustas näiteks väide „Seks ilma armastuseta on OK“. Sotsioseksuaalset iha iseloomustas näiteks küsimus „Kui sageli Teil on fantaasiaid, et Te olete vahekorras kellegagi, kellega Teil puudub püsiv romantiline suhe?“. Minevikukogemuste puhul tuli valida enda kohta käiv seksuaalpartnerite arv. Kõige väiksem arv oli „0“, kõige suurem „20 või enam“. Väidete puhul, mis olid suhtumise kohta juhusuhetesse, tuli vastata Likerti 9-pallisel skaalal, kus „1“ tähistas täielikku mittenõustumist (1=pole üldse nõus) ja „9“ tähistas täielikku nõustumist (9=väga nõus). Sotsioseksuaalse iha küsimuste puhul pidi valima sobiva ajamääruse. Ajamäärused varieerusid: „mitte kunagi“ kuni „vähemalt kord päevas“. Kõikide küsimuste esimene valik andis 1 punkti, kõige viimane valik 9 punkti. Ainult 6.küsimuse puhul oli vastupidi (esimene valik andis 9 punkti ja viimane valik 1 punkti). Kõige vähem oli võimalik saada 9 punkti, mis tähistas kõige madalamat sotsioseksuaalsust. Kõige rohkem oli võimalik saada 81 punkti, mis tähistas kõige kõrgemat sotsioseksuaalsust.

Andmeanalüüs

Andmeanalüüsiks kasutati statistikaprogrammi SPSS. Valimi kirjeldamiseks ja taustinformatsiooni analüüsimiseks kasutati kirjeldavat statistikat. 1.-3.hüpooteesi kontrollimiseks kasutati sõltumatute gruppide t-testi. Enne t-testi rakendamist kontrolliti normaaljaotust. 4.hüpooteesi kontrollimiseks kasutati kahe muutuja vahelist korrelatsioonanalüüsi.

Tulemused

Valimi kirjeldus

Vanus esimese seksuaalvahekorra ajal oli Iha kasutajatel 17,77 (SD=3,45), Facebooki kasutajatel 17,16 (SD=3,38).

Tabel 1

Iha ja Facebooki kasutajate taustaandmed

Tunnus		Iha kasutajad (n=54)	Facebooki kasutajad (n=58)
haridus	alg-/põhiharidus	1 (1,9%)	4 (6,9%)
	keskharidus	16 (29,6%)	16 (27,6%)
	keskeriharidus	16 (29,6%)	10 (17,2%)
	kõrgharidus	21 (38,9%)	28 (48,3%)
perekonnaseis	vallaline	18 (33,3%)	16 (27,6%)
	vabaabielus	13 (24,1%)	19 (32,8%)
	abielus	16 (29,6%)	20 (34,5%)
	lahutatud	7 (13%)	3 (5,2%)
seksuaalpartnerite arv elu jooksul	0	0 (0%)	2 (3,4%)
	1	1 (1,9%)	3 (5,2%)
	2-5	3 (5,6%)	27 (46,6%)
	6-10	11 (20,4%)	11 (19%)
	11-20	11 (20,4%)	9 (15,5%)
	21-50	15 (27,8%)	6 (10,3%)
	51-100	7 (13%)	0 (0%)
	>100	4 (7,4%)	0 (0%)
	ei mäleta	2 (3,7%)	0 (0%)
esimene seksuaalvahekord oli meeldiv	jah	44 (81,5%)	33 (56,9%)
	ei	9 (16,7%)	24 (41,4%)
	pole olnud	1 (1,9%)	1 (1,7%)
rahulolu seksuaaleluga	väga rahul	4 (7,4%)	12 (20,7%)
	rahul	27 (50%)	26 (44,8%)
	ei ole rahul	16 (29,6%)	10 (17,2%)
	ei ole üldse rahul	2 (3,7%)	2 (3,4%)
	pole seksuaalselt aktiivne	5 (9,3%)	8 (13,8%)
seksuaalne orientatsioon	heteroseksuaal	42 (77,8%)	56 (96,6%)
	biseksuaal	8 (14,8%)	2 (3,4%)
	homoseksuaal	3 (5,6%)	0 (0%)

	aseksuaal	1 (1,9%)	0 (0%)
Iha/Facebooki kasutamise eesmärgid	igavuse leevendamiseks	37 (68,5%)	32 (55,2%)
	tuttavate/sõpradega suhtlemiseks	13 (24,1%)	54 (93,1%)
	uute tutvuste loomiseks	26 (48,1%)	1 (1,7%)
	seksuaalpartnerite leidmiseks	34 (63%)	0 (0%)
	muul eesmärgil	7 (13%)	12 (20,7%)
juhusuhted	ei, välistab ka tulevikus	14 (25,9%)	32 (55,2%)
	ei, pole võimalust olnud	4 (7,4%)	4 (6,9%)
	jah, partner teadlik	12 (22,2%)	4 (6,9%)
	jah, partner polnud teadlik	24 (44,4%)	18 (31%)
süü tundmine petmisel	ei ole tundnud süüdi	15 (40,5%)	5 (22,7%)
	tundis natukene süüdi	13 (35,1%)	7 (31,8%)
	tundis süüdi, kuid ei häirinud elu oluliselt	8 (21,6%)	5 (22,7%)
	tundis süüdi, see on elu oluliselt häirinud	1 (2,7%)	5 (22,7%)
oleks küsimustiku täitnud ka mitteamonüümselt	jah	22 (40,7%)	24 (41,4%)
	ei	32 (59,3%)	34 (58,6%)

Iha ja Facebooki kasutajate sotsioseksuaalsus

Iha kasutajate SOI-R keskmine tulemus ($M=52,17$, $SD=14,46$) on statistiliselt oluliselt kõrgem kui Facebooki kasutajate SOI-R keskmine tulemus ($M=30,81$, $SD=14,55$), $t(110)=(7,785)$, $p=0,000$, $[d] = (1,472)$.

Iha ja Facebooki kasutajate sotsiaalselt soovitav vastamine

Iha kasutajate BIDR-i muljekujundamise keskmine tulemus ($M=77,44$, $SD=17,09$) ei olnud statistiliselt oluliselt erinev võrreldes Facebooki kasutajate BIDR-i muljekujundamise keskmise tulemusega ($M=82,57$, $SD=14,37$), $t(110)=(-1,722)$, $p=0,088$.

Iha kasutajate BIDR-i ennastpetva eneseupitamise keskmine tulemus ($M=87,07$, $SD=13,62$) on statistiliselt oluliselt kõrgem kui Facebooki kasutajate BIDR-i eneseupitamise keskmine tulemus ($M=81,64$, $SD=11,48$), $t(110)=(2,29)$, $p=0,024$, $[d] = (0,433)$.

BIDR-i alaskaalade korrelatsioon sotsioseksuaalsusega

Ennastpettev eneseupitamine ei ole korrelatsioonis sotsioseksuaalsusega (Pearsoni $r=0,098$, $p=0,302$). Muljekujundamine on negatiivses korrelatsioonis sotsioseksuaalsusega (Pearsoni $r=-0,352$, $p=0,000$).

Arutelu ja järeldused

Vaatamata sellele, et uuringu autor kutsus Iha internetikeskkonnas küsimustikule vastama eelkõige naisi, oli Iha vastajate seas mehi ($n=43$) rohkem kui naisi ($n=11$). Suurväljal (2012) leidis, et meeste seksuaalse iha tase on kõrgem kui naistel. Seetõttu leiab portaalist, kus otsitakse seksuaalpartnereid, mehi rohkem kui naisi.

Vaatamata sellele, et uuringu autor kutsus Facebooki internetikeskkonnas küsimustikule vastama eelkõige mehi, oli Facebooki vastajate seas naisi ($n=38$) rohkem kui mehi ($n=20$). McAndrew ja Jeong (2012) uurisid inimeste Facebooki kasutamist ja leidsid, et naised veetsid Facebookis rohkem aega kui mehed ja naistel oli Facebookis rohkem sõpru kui meestel. Seetõttu on mõistetav, miks Facebookis vastas küsimustikule rohkem naisi kui mehi.

Iha ja Facebooki kasutajatel on suured erinevused seksuaalpartnerite arvu osas. Kui Iha kasutajatest oli olnud elu jooksul 0-5 partnerit 7,5%-l, siis Facebooki kasutajatest oli olnud 0-5 partnerit 55,2%-l. Kui Iha kasutajatest oli olnud elu jooksul 51 või enam partnerit 20,4%-l, siis Facebooki kasutajatest oli olnud 51 või enam partnerit 0%-l. Seda saab põhjendada erinevustega sotsioseksuaalsuses.

Huvitav erinevus tuli välja Iha ja Facebooki kasutajate vahel seoses rahuloluga esimese vahekorraga. 81,5% Iha kasutajatest oli esimese vahekorraga rahul, samas Facebooki kasutajatest oli esimese vahekorraga rahul vaid 56,9%. Erinevus võib tulla erinevustest orgasmide saamises ja sotsioseksuaalsuses. Wongsomboon, Burleson ja Webster (2019) leidsid, et naistel, kelle sotsioseksuaalsus oli kõrgem, oli kõrgem orgasmide määr juhusuhetes ja väiksem rahuldatus määr püsisuhetes. Kuna Iha kasutajatel on kõrgem sotsioseksuaalsus, võib järeldada, et neil on paremad orgasmid ja sellest tulenev suurem rahulolu esimese

vahekorraga. Samas võib antud uuringu autori arvates olla ka nii, et inimesed, kelle esimene vahekord on meeldiv, otsivad ka hilisemas elus rohkem seksuaalseid kogemusi.

See, et Iha ja Facebooki keskkonnad on väga erinevad, tuleb uuritavate vastustest väga hästi välja. Tuttavate / sõpradega suhtlemiseks kasutavad Iha keskkonda vaid 24,1% uuritavatest, kuid tervelt 93,1% Facebooki kasutajatest. Uute tutvuste loomiseks kasutavad Iha keskkonda 48,1% uuritavatest, kuid vaid 1,7% Facebooki kasutajatest. Seksuaalpartnereid otsivad Ihast 63% kasutajatest. Facebookist otsivad seksuaalpartnereid 0% kasutajatest. Seega on Facebook väga selgelt keskkond, kus suheldakse olemasolevate sõpradega. Iha on aga uute tutvuste loomiseks, eelkõige seksuaalpartnerite otsimiseks.

Küsitlusele vastanud 54st Iha kasutajast olid abielus / vabaabielus 29 inimest (53,7%). 63% Iha kasutajatest olid seal selleks, et leida uusi seksuaalpartnereid. Miks suhtes inimesed otsivad uusi seksuaalpartnereid? French, Altgelt ja Meltzer (2019) uurisid kahe uuringuga vastabiellunud Ameerika paare. Kokku osales uuringus 204 paari, kõigi jaoks oli tegu esimese abieluga. Nad mõtsid paaride sotsioseksuaalsust sama küsimustikuga nagu käesolevas uurimustöös (SOI-R). Suuremad punktisummad antud testis seostasid uurijad suurema sotsioseksuaalsusega ja suurema sooviga astuda juhusuhetesse. Koguti informatsiooni ka abieluga rahulolu, seksimise tiheduse, seksuaalse rahulolu ja stressi kohta. Informatsiooni koguti kohe pärast abiellumist ja iga 4-6 kuu tagant 1-3,5 aasta jooksul. Nad leidsid, et meeste sotsioseksuaalsus oli kõrgem kui naistel. Kõrgema sotsioseksuaalsusega inimesed olid vähem rahul oma abieluga ja vähem seksuaalselt rahul. Algselt oli vastabiellunutel kõrge abieluga rahulolu määr, ajaga see langes ja seejärel stabiliseerus. Kõrgema sotsioseksuaalsusega inimestel oli võrreldes madalama sotsioseksuaalsusega inimestega abielu alustades madalam abieluga rahulolu määr ja aja möödudes see rahulolu jäigi madalamaks. Samuti lagunesid kõrgema sotsioseksuaalsusega inimeste abielud suurema tõenäosusega. Abieluga rahulolu ja abielu püsijäämist aitasid hoida tihedam seksimine, kõrge seksuaalne rahulolu ja väiksem stressitase. Ihasse kogunevad inimesed, kellel on kõrgem sotsioseksuaalsus. Seetõttu võib arvata, et kõrgema sotsioseksuaalsuse tõttu on nad ka abielu ja seksuaalsuhtega vähem rahul ning otsivad uusi partnereid.

44,4% Iha kasutajatest ja 31% Facebooki kasutajatest on oma partnerit partneri teadmata petnud. 7,4% Iha kasutajatest ja 6,9% Facebooki kasutajatest pole petnud vaid seetõttu, et pole võimalust olnud. Vaid 25,9% Iha kasutajatest ja 55,2% Facebooki kasutajatest ütlesid, et nad pole petnud ja ei kavatse seda ka tulevikus teha. Siinkohal tuleks tähelepanu juhtida asjaolule, et selles küsimuses on Iha ja Facebooki kasutajate vahel rohkem kui kahekordne vahe. Tulemustest selgub ka, et Iha kasutajate partnerid on tunduvalt

vabameelsemad kui Facebooki kasutajate partnerid. 22,2% Iha kasutajatest on olnud partneri teades juhusuhtes, samas kui Facebooki kasutajatest on partneri teades juhusuhtes olnud vaid 6,9%. Partneritele valetamine ja nende petmine on laialtlevinud. Easterling, Kahn, Knox ja Hall (2019) uurisid bakalaureuseõppe üliõpilasi ja leidsid, et 69% nendest on oma partnerile valetanud, 44% on partnerit petnud, 16% on partnerile valetanud oma seksuaalpartnerite arvu kohta. Sellest võib järeldada, et partnerlussuhetes on partneri petmine väga levinud.

Partneri petmise korral on ka süütunne Iha ja Facebooki kasutajatel erinev. Iha kasutajatest ei tundnud end süüdi 40,5%, Facebooki kasutajatest ei tundnud süüd vaid 22,5%. Pärast partneri petmist oli elu oluliselt häiritud 2,7%-l Iha kasutajatest, kuid tervelt 22,7%-l Facebooki kasutajatest oli elu oluliselt häiritud. Rodrigues, Lopes ja Pereira (2017) leidsid oma uuringus, et inimesed, kes olid olnud truudusetud, nende sotsioseksuaalsus oli kõrgem ja nad tajusid petmist rohkem lubatavana. Inimesed, kes ei olnud truudust murdnud, nende hoiakud truudusemurdmise osas olid rangemad. Seega Iha kasutajad mitte ainult ei peta rohkem oma partnereid, vaid nad ei tunne pärast ka sama palju süüd kui Facebooki kasutajad ja seda saab põhjendada kõrgema sotsioseksuaalsuse tasemega.

Uuringu 1.hüpootees leidis kinnitust: Iha kasutajate sotsioseksuaalsuse tase oli kõrgem kui Facebooki kasutajate sotsioseksuaalsuse tase. Sevi, Aral ja Eskenazi (2018) uurisid, kas sotsioseksuaalsuse tase ennustab kohtinguäpp Tinderi kasutamist juhusuhete otsimiseks. Nad leidsid, et kõrgema sotsioseksuaalsusega inimestel on kõrgem motivatsioon Tinderi kasutamiseks juhusuhete otsimise eesmärgil. Sellest võib järeldada, et internetikeskkonnad, mis pakuvad võimalusi juhusuhete otsimiseks, toovad kokku kõrgema sotsioseksuaalsusega inimesi.

Uuringu 2.hüpootees ei leidnud kinnitust: Iha kasutajate muljekujundamise tase ei erinenud Facebooki kasutajate tasemest. Kuigi statistiliselt olulist erinevust ei olnud, oli Iha kasutajate muljekujundamise tase siiski Facebooki kasutajate tasemest madalam.

Uuringu 3.hüpootees leidis kinnitust: Iha kasutajate ennastpetva eneseupitamise tase oli kõrgem kui Facebooki kasutajate eneseupitamise tase. Otter ja Egan (2007) leidsid, et ennastpettev eneseupitamine korreleerub negatiivselt neurotilisusega ja positiivselt avatuse ja meeiekindlusega. Kõik on olulised partneri leidmisel. Linton ja Wiener (2001) leidsid, et meestel, kelle ennastpetva eneseupitamise tase on kõrgem, on ka suurem seksuaalpartneri leidmise tõenäosus. Seega peabki Iha kasutajatel olema kõrgem ennastpetva eneseupitamise tase, et leida seksuaalpartnereid.

Uuringu 4.hüpootees ei leidnud kinnitust: ennastpettev eneseupitamine ei ole korrelatsioonis sotsioseksuaalsusega, muljekujundamine on negatiivses korrelatsioonis

sotsioseksuaalsusega. Antud tulemus on mõneti vastandlik teistele tulemustele. Iha kasutajatel on kõrgem sotsioseksuaalsus ja kõrgem ennastpetva eneseupitamise tase, ometi ei ole ennastpettev eneseupitamine sotsioseksuaalsusega korrelatsioonis. Ennastpettev eneseupitamine võis olla mõjutatud hoopis soost, mitte erinevatest internetikeskkondadest. Teatavasti oli Iha grupis rohkem mehi ja Facebooki grupis rohkem naisi. Ka Koban ja Ohler (2016) leidsid, et eneseupitamine ennustab pigem meeste kui naiste juhuhete harrastamist. See, et muljekujundamine on negatiivses korrelatsioonis sotsioseksuaalsusega, oli 2.hüpteesi tulemusi arvesse võttes ootuspärane. Kuigi Iha ja Facebooki kasutajate erinevused muljekujundamise osas ei olnud statistiliselt oluliselt erinevad, siis sellele vaatamata oli Iha kasutajate muljekujundamise keskmine punktisumma madalam kui Facebooki kasutajate muljekujundamise punktisumma. Berzelak ja Vehovar (2018) võrdlesid sotsiaalselt soovitava vastamise taset kolme grupi vahel: inimesed, kes täitsid küsimustiku internetis; inimesed, keda intervjueriti näost näkku; inimesed, keda intervjueriti telefoni teel. Nad leidsid, et inimeste, kes täitsid küsimustiku internetis, sotsiaalselt soovitava vastamise tase oli madalam võrreldes teiste gruppidega. Kuna Iha keskkonnas (tavaliselt kasutajad keskkonnas varjunimega ning näoga pilti pole) olles tunnevad kasutajad end anonüümsemalt kui Facebooki keskkonna (tavaliselt kasutajad keskkonnas pärisnimega ning enda pildiga) kasutajad, siis ilmselt oli neil ka vähem põhjust harrastada muljekujundamist. Huberman, Suschinsky, Lalumière ja Chivers (2013) uurisid seoseid naiste seksuaalse erutuse ja muljekujundamise vahel ja leidsid, et naiste seksuaalse erutuse ja muljekujundamise vahel oli negatiivne korrelatsioon. Naised, kelle muljekujundamise tase oli kõrgem, raporteerisid erootilist filmi vaadates / erootilise sisuga audiofaili kuulates vähem seksuaalset erutust. Seda uuringut võib tõlgendada nii, et inimesed, kelle jaoks muljekujundamine on oluline, valetavad rohkem, et nad pole erutunud. Sellest võib järeldada, et inimesed, kelle muljekujundamise tase on kõrgem, raporteerivad madalamat sotsioseksuaalsust, sest kõrge sotsioseksuaalsus pole tänapäeva ühiskonnas kuigi soositud. Seetõttu tuli sotsioseksuaalsuse ja muljekujundamise vahel negatiivne korrelatsioon. Samas ei välista see seda, et Iha kasutajad ei harrasta muljekujundamist potentsiaalse seksuaalpartneriga suheldes. Antud juhul nad teadsid, et osalevad Tartu Ülikooli uuringus, mitte ei suhtle potentsiaalse seksuaalpartneriga. Erinevates situatsioonides on muljekujundamise tase erinev.

Järeldused

Iha grupi ehk kõrgema sotsioseksuaalsusega inimeste grupi ennastpetva eneseupitamise tulemus oli kõrgem kui Facebooki grupi tulemus. Samas kui võrrelda gruppideväliselt, siis sotsioseksuaalsuse ja ennastpetva eneseupitamise vahel korrelatsiooni ei esinenud. Üks võimalik seletus sellele on soolised erinevused: Iha grupis oli rohkem mehi, Facebooki grupis

oli rohkem naisi. Seega ei saa järeldada, et sotsioseksuaalsus ja ennastpettev eneseupitamine on omavahel seotud. Saab ainult järeldada, et internetikeskkondades, mis pakuvad seksuaalpartneri otsimise võimalust, on rohkem kõrge sotsioseksuaalsusega kasutajaid ja nende kasutajate ennastpetva eneseupitamise tase on kõrgem kui mitteseksuaalse internetikeskkonna kasutajatel.

Iha ja Facebooki kasutajate muljekujundamise tasemes polnud statistiliselt olulist erinevust, kuid gruppideväliselt oli sotsioseksuaalsus negatiivses korrelatsioonis muljekujundamisega. Kuigi Iha ja Facebooki kasutajate muljekujundamise tasemes polnud statistiliselt olulist erinevust, oli Iha kasutajate muljekujundamise tase madalam võrreldes Facebooki kasutajatega. Seega võib järeldada, et kõrgema muljekujundamise tasemega inimesed raporteerivad väiksemat sotsioseksuaalsust.

Ettepanekud edasisteks uuringuteks

Antud arutelu põhjal võiks erinevate Eesti internetikeskkondade kasutajate erinevusi edasi uurida. Antud uuring ei võimaldanud uurida soolisi erinevusi. Vajalik oleks uurida, millised on eestlaste soolised erinevused sotsioseksuaalsuses ja sotsiaalselt soovitavas vastamises erinevate internetikeskkondade kontekstis.

Uuringu tugevused

Uuringus ei kasutatud mugavusvalimit, vaid uuriti konkreetseid huvigruppe. Järjest rohkem tuleb juurde internetikeskkondi, järjest raskem on nendes keskkondades orienteeruda. Antud uuring uuris kahte internetikeskkonda, mis on eestlaste seas väga populaarsed, et paremini mõista inimeste vajadusi ja käitumise motiive.

Uuringu puudused

Uuritavate arv oleks võinud olla suurem, kuid kahjuks ei võimalda internetikeskkond Iha saata kasutajatele uuringukutsega kirju. Internetikeskkond Iha haldajad ei vastanud ka neile saadetud kirjadele, kus paluti abi uuringu läbiviimisel. Seetõttu võttis uuringust osa oodatust vähem osalejaid. Facebookis oleks vastajaid olnud rohkem, aga vastajate arvu tuli piirata, et kaks uuringugruppi oleksid osalejate arvult enam-vähem võrdsed. Iha keskkonda kasutavad rohkem mehed ja Facebookis on aktiivsemad naised. Samasugune sooline ebavõrdsus esines ka vastajate seas. Seetõttu ei olnud võimalik grupe omavahel võrrelda sugude lõikes ja uuringutulemused võisid olla soolistest erinevustest mõjutatud.

Tänuavaldus

Tänan oma juhendajat, Toivo Aavikut, kes aitas mind uuringu planeerimisel, läbiviimisel, andmete analüüsimisel ja uuringu vormistamisel.

Tänan kõiki uuritavaid, kes panustasid oma aega, et antud töö saaks valmida.

Kirjanduse loetelu

- Aavik, T., Aavik, A. ja Punab, M. (2014). Are Self-Reported Symptoms in Chronic Pelvic Pain Syndrome Contaminated by Socially Desirable Responding? *Journal of Men's Health*, *10*(4), 134–138.
- Abbas, M., Raja, U., Anjum, M. ja Bouckennooghe, D. (2019). Perceived competence and impression management: Testing the mediating and moderating mechanisms. *International Journal of Psychology*, *54*(5), 668–677.
- Angilletta, M. J., Jr., Kubitz, G. ja Wilson, R. S. (2019). Self-deception in nonhuman animals: weak crayfish escalated aggression as if they were strong. *Behavioral Ecology*, *30*(5), 1469–1476.
- Bartova, K., Sterbova, Z., Correa Varella, M. A. ja Valentova, J. V. (2020). Femininity in men and masculinity in women is positively related to sociosexuality. *Personality and Individual Differences*, *152*.
- Berzelak, N. ja Vehovar, V. (2018). Mode Effects on Socially Desirable Responding in Web Surveys Compared to Face-to-Face and Telephone Surveys. *Advances in Methodology & Statistics / Metodoloski Zvezki*, *15*(2), 21.
- Birnbaum, G. E., Iluz, M. ja Reis, H. T. (2020). Making the right first impression: Sexual priming encourages attitude change and self-presentation lies during encounters with potential partners. *Journal of Experimental Social Psychology*, *86*.
- Botnen, E. O., Bendixen, M., Grøntvedt, T. V. ja Kennair, L. E. O. (2018). Individual differences in sociosexuality predict picture-based mobile dating app use. *Personality and Individual Differences*, *131*, 67–73.
- Drucker, D. J. (2012). “A most interesting chapter in the history of science”: intellectual responses to Alfred Kinsey’s *Sexual Behavior in the Human Male*. *History of the Human Sciences*, *25*(1), 75–98.

Easterling, B., Kahn, S., Knox, D. ja Hall, S. S. (2019). Deception in Undergraduate Romantic Relationships: Who's Lying and Cheating? *College Student Journal*, 53(3), 277–284.

*Facebooki kodulehekül*g. (2019). Kasutatud 14.05.2019, www.facebook.com

Fernandez del Rio, E., Ramos-Villagrasa, P. J., Castro, A. ja Ramon Barrada, J. (2019). Sociosexuality and Bright and Dark Personality: The Prediction of Behavior, Attitude, and Desire to Engage in Casual Sex. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(15).

Fisher, C. I., Hahn, A. C., DeBruine, L. M. ja Jones, B. C. (2016). Is women's sociosexual orientation related to their physical attractiveness? *Personality and Individual Differences*, 101, 396–399.

French, J. E., Altgelt, E. E. ja Meltzer, A. L. (2019). The Implications of Sociosexuality for Marital Satisfaction and Dissolution. *Psychological Science* (0956-7976), 30(10), 1460–1472.

Graber, L. S. (2019). Not a victim: How self-deception saved David. *Journal of Clinical Psychology*.

Guo, S., Liu, Y., Wang, Y., Li, L. M. W. ja Gao, D.-G. (2019). Impression management in predicting social stress and adaptive work behaviors. *International Journal of Stress Management*. 1-11.

Holtgraves, T. (2004). Social Desirability and Self-Reports: Testing Models of Socially Desirable Responding. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30(2), 161–172.

Huberman, J. S., Suschinsky, K. D., Lalumière, M. L. ja Chivers, M. L. (2013). Relationship between impression management and three measures of women's self-reported sexual arousal. *Canadian Journal of Behavioural Science / Revue Canadienne Des Sciences Du Comportement*, 45(3), 259–273.

*Iha kodulehekül*g. (2019). Kasutatud 14.05.2019, www.ih.ee

- Ioannidis, K., Chamberlain, S. R., Treder, M. S., Kiraly, F., Redden, S. A., Grant, J. E., ... Lochner, C. (2018). Problematic internet use as an age-related multifaceted problem: Evidence from a two-site survey. *Addictive Behaviors, 81*, 157–166.
- Kasekamp, G. (2018). *Eneseesitluse taktikate kasutamise seosed sotsiaalselt soovitava vastamisega*. Uurimistö. Tartu Ülikool, psühholoogia instituut.
- Kassa, Y. M., Cuevas, R. ja Cuevas, A. (2018). A Large-Scale Analysis of Facebook's User-Base and User Engagement Growth. *IEEE Access, 6*, 78881–78891.
- Kinsey, A. C., Pomeroy, W. B. ja Martin, C. E. (1948). *Sexual behavior in the human male*. Philadelphia, PA: Saunders.
- Kinsey, A. C., Pomeroy, W. B., Martin, C. E. ja Gebhard, P. H. (1953). *Sexual behavior in the human female*. Philadelphia, PA: Saunders.
- Koban, K. ja Ohler, P. (2016). Ladies, know yourselves! Gentlemen, fool yourselves! Evolved self-promotion traits as predictors for promiscuous sexual behavior in both sexes. *Personality and Individual Differences, 92*, 11–15.
- Laever, K. (2013). *Menstruaaltsükli mõju nägude eelistamisele*. Seminaritöö. Tartu Ülikool, psühholoogia instituut.
- Lin, L. Y., Sidani, J. E., Shensa, A., Radovic, A., Miller, E., Colditz, J. B., ... Primack, B. A. (2016). Association between Social Media Use and Depression among Us Young Adults. *Depression and Anxiety, 33*(4), 323–331.
- Linton, D. K. ja Wiener, N. I. (2001). Personality and potential conceptions: mating success in a modern Western male sample. *Personality and Individual Differences, 31*(5), 675–688.
- Lynn, C. D., Pipitone, R. N. ja Keenan, J. P. (2014). To thine own self be false: Self-deceptive enhancement and sexual awareness influences on mating success. *Evolutionary Behavioral Sciences, 8*(2), 109–122.

- McAndrew, F. T. ja Jeong, H. S. (2012). Who does what on Facebook? Age, sex, and relationship status as predictors of Facebook use. *Computers in Human Behavior*, 28(6), 2359–2365.
- Ool, M. (2012). *Vastamissituatsiooni ja küsimustike järjekorra mõjud sotsiaalse soovitavuse küsimustiku SDS-17 tulemustele*. Seminaritöö. Tartu Ülikool, psühholoogia instituut.
- Otter, Z. ja Egan, V. (2007). The evolutionary role of self-deceptive enhancement as a protective factor against antisocial cognitions. *Personality and Individual Differences*, 43(8), 2258–2269.
- Paulhus, D. L. (1984). Two-component models of socially desirable responding. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46(3), 598-609.
- Paulhus, D. L. (1991). Measurement and Control of Response Bias. In Robinson, J. P., Shaver, P. R. ja Wrightsman, L. S. (Eds), *Measures of personality and social psychological attitudes* (pp 17-59). San Diego, CA: Academic Press.
- Penke, L. ja Asendorpf, J. B. (2008). Beyond Global Sociosexual Orientations: A More Differentiated Look at Sociosexuality and Its Effects on Courtship and Romantic Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95(5), 1113–1135.
- Randler, C., Jankowski, K. S., Rahafar, A. ja Diaz-Morales, J. F. (2016). Sociosexuality, Morningness-Eveningness, and Sleep Duration. *Sage Open*, 6(1).
- Randma, E. (2014). *Elukäiguteooria ja partneri valik*. Seminaritöö. Tartu Ülikool, psühholoogia instituut.
- Redi, K. (2017). *Vajadus kognitiivse selguse järele küsimustiku adapteerimine ja seosed sotsiaalse soovitavusega*. Uurimistöö. Tartu Ülikool, psühholoogia instituut.
- Rodrigues, D., Lopes, D. ja Pereira, M. (2017). Sociosexuality, Commitment, Sexual Infidelity, and Perceptions of Infidelity: Data From the Second Love Web Site. *Journal of Sex Research*, 54(2), 241–253.

- Roth, D. L. ja Ingram, R. E. (1985). Factors in the Self-Deception Questionnaire: Associations with depression. *Journal of Personality and Social Psychology*, 48(1), 243–251.
- Ruas, P. H. B., Machado, A. D., Silva, M. C., Meireles, M. R. G., Cardoso, A. M. P., Zarate, L. E. ja Nobre, C. N. (2019). Identification and characterisation of Facebook user profiles considering interaction aspects. *Behaviour & Information Technology*, 38(8), 858–872.
- Sevi, B., Aral, T. ja Eskenazi, T. (2018). Exploring the hook-up app: Low sexual disgust and high sociosexuality predict motivation to use Tinder for casual sex. *Personality and Individual Differences*, 133, 17–20.
- Simpson, J. A. ja Gangestad, S. W. (1991). Individual differences in sociosexuality: Evidence for convergent and discriminant validity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(6), 870–883.
- Stöber, J., Dette, D. E. ja Musch, J. (2002). Comparing continuous and dichotomous scoring of the Balanced Inventory of Desirable Responding. *Journal of Personality Assessment*, 78(2), 370–389.
- Surbey, M. K. (2011). Adaptive significance of low levels of self-deception and cooperation in depression. *Evolution & Human Behavior*, 32(1), 29.
- Suurväli, S. (2012). *Kas nendel inimestel, kellel on kalduvus olla truudusetu, on kõrgem iha või mitte?* Seminaritöö. Tartu Ülikool, psühholoogia instituut.
- Zheng, L., Zhang, X. ja Feng, Y. (2017). The new avenue of online sexual activity in China: The smartphone. *Computers in Human Behavior*, 67, 190–195.
- Zheng, L. ja Zheng, Y. (2014). Online sexual activity in Mainland China: Relationship to sexual sensation seeking and sociosexuality. *Computers in Human Behavior*, 36, 323–329.
- Testa, M. ja Hone, L. S. E. (2019). Sociosexuality Predicts Drinking Frequency Among First-Year College Women. *Psychology of Addictive Behaviors*, 33(7), 644–648.

- Toomela, E. (2012). *Enesevõimendamine enesekohastes küsimustikes seoses enesehinnangu ja isiksuseomadustega*. Seminaritöö. Tartu Ülikool, psühholoogia instituut.
- Tuppits, D. (2012). *Demograafiliste muutujate mõju isiksuse seadumuste sotsiaalsele soovitatavusele*. Seminaritöö. Tartu Ülikool, psühholoogia instituut.
- Twenge, J. M., Martin, G. N. ja Spitzberg, B. H. (2019). Trends in US Adolescents' media use, 1976–2016: The rise of digital media, the decline of TV, and the (near) demise of print. *Psychology of Popular Media Culture*, 8(4), 329–345.
- Vispoel, W. P. ja Kim, H. Y. (2014). Psychometric Properties for the Balanced Inventory of Desirable Responding: Dichotomous Versus Polytomous Conventional and IRT Scoring. *Psychological Assessment*, 26(3), 878–891.
- Wongsomboon, V., Burleson, M. H. ja Webster, G. D. (2019). Women's orgasm and sexual satisfaction in committed sex and casual sex: Relationship between sociosexuality and sexual outcomes in different sexual contexts. *Journal of Sex Research*.

Lisad

Internetiküsimustik

Tere! Olen Tartu Ülikooli 3.kursuse psühholoogiatudeng ja uurin oma lõputöös inimeste sotsioseksuaalsust. Sotsioseksuaalsus on indiviidide erinev võime astuda juhusuhetesse, kus partneriga puudub emotsionaalne side. Küsimustikule on oodatud vastama kõik täisealised inimesed (18+). Küsimustik koosneb neljast osast: taustinformatsioon (12 küsimust), hoiakud (40 küsimust), sotsioseksuaalsus (9 küsimust), tagasiside (2 küsimust). Küsimustikule vastamine võtab aega olenevalt indiviidist umbes 6-25 minutit. Soovi korral on võimalik saada ka tagasisidet, milline on Teie sotsioseksuaalsuse tase võrreldes keskmise vastajaga. Küsimustikule vastamine on anonüümne. Vastuseid ei ole võimalik seostada konkreetse inimesega. Andmeid kasutatakse ainult teadustöö tegemise eesmärgil. Küsimuste korral kirjutage sotsioseksuaalsus@gmail.com

Taustinformatsioon (12 küsimust)

Palun märkige sobiv variant või täitke lünk

1. Sugu

Naine

Mees

2. Vanus (täisaastates)

.....

3. Haridustase

alg- või põhiharidus

keskharidus

keskeriharidus

kõrgharidus

4. Perekonnaseis

vallaline

kooselus/vabaabielus

abielus

lahutatud/lahus elav

lesk

5. Mis vanuses toimus Teie esimene seksuaalvahekord? (täisaastates; kui pole toimunud, siis pange kriips)

.....

6. Mitu seksuaalpartnerit on Teil elu jooksul olnud?

0

1

2-5

6-10

11-20

21-50

51-100

rohkem kui 100

ei mäleta

7. Kas esimene seksuaalvahekord on Teil meeles kui meeldiv kogemus?

jah

ei

pole olnud

8. Kui rahul Te praegu olete oma seksuaaleluga?

olen väga rahul

olen rahul

ei ole rahul

ei ole üldse rahul

ma pole praegu seksuaalselt aktiivne

9. Seksuaalne orientatsioon

heteroseksuaal

biseksuaal

homoseksuaal

aseksuaal

10. Miks Te kasutate antud suhtlusportaali (FB/Iha)? (valige kõik variandid, mis sobivad)

- igavuse peletamiseks
- tuttavate/sõpradega suhtlemiseks
- uute tutvuste loomiseks
- seksuaalpartnerite otsimiseks
- muu

11. Kas Teil on olnud juhusuhteid ajal, mil Teil on olnud kindel partner?

- ei, ka tulevikus välistaksin need
- ei, sest pole võimalust olnud
- jah, minu partner(id) on sellest teadlik(ud) olnud
- jah, minu partner(id) ei ole sellest teadlik(ud) olnud

12. Kui olete olnud juhusuhtes püsipartneri teadmata, kas olete tundnud end süüdi? (kui ei ole olnud, jätkke küsimusele vastamata)

- ei ole tundnud süüdi
- natukene
- jah, kuid see pole minu elu oluliselt häirinud
- jah, see on minu elu oluliselt häirinud

Hoiakud (40 küsimust)

Märkige iga väite puhul, kuivõrd Te sellega nõustute

1. Tavaliselt osutub mu esimene mulje inimestest õigeks

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

2. Mul oleks raske loobuda ühestki oma halbadest harjumustest

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

3. Mind ei huvita, mida teised inimesed minust tegelikult arvavad

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

4. Ma ei ole enese vastu alati siiras olnud

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

5. Ma tean alati, miks miski mulle meeldib

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

6. Kui mu tunded on üles köetud, segab see mul mõtlemist

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

7. Kui ma olen mingile otsusele jõudnud, suudavad teised inimesed harva mu arvamust muuta

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

8. Ma ei ole ohutu autojuht, kui ma ületan kiiruspiiranguid

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

9. Mul on täielik kontroll oma saatuse üle

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

10. Mul on raske segavatest mõtetest välja lülituda

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

11. Ma ei kahetse kunagi oma otsuseid

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

12. Mõnikord jäävad mul võimalused kasutamata, kuna ma ei suuda küllalt kiiresti otsustada

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

13. Ma hääletan valimistel sellepärast, et minu hääl võib asjade seisu muuta

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

14. Minu vanemad ei olnud alati õiglased, kui nad mind karistasid

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

15. Ma olen täielikult mõistuse inimene

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

16. Kriitika meeldib mulle harva

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

17. Ma olen oma otsustes väga kindel

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

18. Mõnikord ma kahtlen oma võimes kellelegi armastust pakkuda

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

19. Mind ei häiri, kui ma mõnele inimesele juhuslikult ei meeldi

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

20. Ma ei tea alati, miks ma teen seda, mida ma teen

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

21. Kui tarvis, siis mõnikord ma valetan

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

22. Ma ei varja kunagi oma vigu

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

23. On olnud juhuseid, et ma kedagi oma huvides ära kasutan

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

24. Ma ei kasuta kunagi vandesõnu

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

25. Mõnikord ma üritan kätte maksta, selle asemel, et unustada ja andestada

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

26. Ma järgin alati seadusi, ka siis, kui vahelejäämine on ebatõenäoline

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

27. Ma olen sõbrast tema seljataga halba rääkinud

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

28. Kui kuulen inimesi eraasjadest rääkimas, püüan ma mitte pealt kuulata

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

29. Olen poemüüjalt liiga palju raha tagasi saanud, ilma talle sellest teatamata

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

30. Tollis deklareerin ma alati kõike, mida peab deklareerima

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

31. Nooremast peast ma varastasin asju

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

32. Ma ei ole kunagi prahti tänavale visanud

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

33. Mõnikord ma sõidan kiiremini, kui kiiruspiirangud lubavad

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

34. Ma ei vaata kunagi seksfilme või -ajakirju

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

35. Ma olen teinud asju, millest ma teistele inimestele ei räägi

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

36. Ma ei võta kunagi asju, mis ei kuulu mulle

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

37. Olen mõnikord koolist või töölt haiguse tõttu puudunud, ilma et ma oleksin tegelikult haige olnud

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

38. Ma ei ole kunagi lõhkunud raamatukogus raamatuid või poes asju, ilma et ma oleksin sellest töötajaid teavitanud

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

39. Mul on mõned üsna halvad harjumused

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

40. Ma ei räägi teiste inimeste kohta kuulujutte

1=pole õige

2

3

4=osaliselt õige

5

6

7=väga õige

Sotsioseksuaalsus (9 valikvastustega küsimust)

Palun vastake ausalt allpool olevatele küsimustele

1. Mitme erineva partneriga olete Te olnud vahekorras viimase 12 kuu jooksul?

0

1

2

3

4

5-6

7-9

10-19

20 või enam

2. Mitme erineva partneriga olete Te olnud vahekorras ühel ja ainult ühel korral?

0

1

2

3

4

5-6

7-9

10-19

20 või enam

3. Mitme erineva partneriga olete Te olnud vahekorras, kui Teil polnud huvi temaga pikaajalist suhet luua?

0

1

2

3

4

5-6

7-9

10-19

20 või enam

4. Seks ilma armastuseta on OK

1=pole üldse nõus

2

3

4

5

6

7

8

9=väga nõus

5. Ma tunnen ennast mõnusalt ja naudin juhuseksi mitme eri partneriga

1=pole üldse nõus

2

3

4

5

6

7

8

9=väga nõus

6. Ma EI TAHA astuda vahekorda enne, kui ma pole kindel, et meil tuleb pikaajaline ja tõsine suhe

1=pole üldse nõus

2

3

4

5

6

7

8

9=väga nõus

7. Kui sageli Teil on fantaasiaid, et Te olete vahekorras kellegagi, kellega Teil puudub püsiv romantiline suhe?

mitte kunagi

väga harva

umbes kord 2 või 3 kuu jooksul

umbes kord kuus

umbes kord 2 või 3 nädala jooksul

umbes kord nädalas

mitmeid kordi nädalas

peaaegu iga päev

vähemalt kord päevas

8. Kui sageli Te tunnete seksuaalset erutust, kui puutute kokku kellegagi, kellega Teil puudub romantiline püsisuhe?

mitte kunagi

väga harva

umbes kord 2 või 3 kuu jooksul

umbes kord kuus

umbes kord 2 või 3 nädala jooksul

umbes kord nädalas

mitmeid kordi nädalas
peaaegu iga päev
vähemalt kord päevas

9. Kui sageli tekivad Teil igapäevaelus spontaansed fantaasiad seksist kellegagi, keda Te olete just kohanud?

mitte kunagi
väga harva
umbes kord 2 või 3 kuu jooksul
umbes kord kuus
umbes kord 2 või 3 nädala jooksul
umbes kord nädalas
mitmeid kordi nädalas
peaaegu iga päev
vähemalt kord päevas

Tagasiside (2 küsimust)

1. Kas oleksite küsimustikule ka siis vastanud, kui see poleks olnud anonüümselt täidetav?

jah
ei

2. Kas soovite tagasisidet? (võib valida mitu vastusevarianti)

ei

jah, soovin teada oma sotsioseksuaalsuse taset võrreldes keskmise vastajaga ja jätan oma emaili

jah, soovin kogu uuringu tulemusi üldistatud kujul meilile, kui uuring jaanuaris 2020 valmib

Kui soovisite tagasisidet, jätke palun oma email. Kui ei soovi, jätke see lahter tühjaks

.....

Südamlik tänu! Kui soovisite tagasisidet, saadame tulemused Teile meilile. Küsimuste korral kirjutage sotsioseksuaalsus@gmail.com

Käesolevaga kinnitan, et olen korrektselt viidanud kõigile oma töös kasutatud teiste autorite poolt loodud kirjalikele töödele, lausetele, mõtetele, ideedele või andmetele. Olen nõus oma töö avaldamisega Tartu Ülikooli digitaalarhiivis DSpace.

/Lilian-Mariete Hani/